

دانشگاه تربیت مدرس
کتابخانه دانشکده علوم انسانی

بسم الله الرحمن الرحيم

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد مدرسی
در رشته تربیت بدنی

موضوع :

تجزیه و تحلیل و ارزشیابی برنامه های تربیت بدنی
مدارس متوسطه استان کیلان

استاد راهنما :

دکتر سید امیر احمد مظفری

مشاورین :

دکتر علی محمد امیرتاش - دکتر محمد حسن شناسا

توسط :

مهرعلی همتی سزاد

(بهمن ماه ۱۳۶۹)

- الف -

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست مطالب و مآخذ

صفحات

عناوین

فهرست مطالب
فهرست جداول
فهرست نمودارها
تشکر و قدردانی

(۱-۱۴)

۱ - فصل اول

- عنوان تحقیق

- مقدمه

- موضوع (مساله تحقیق)

- اهداف (کلی و اختصاصی)

- ضرورت و اهمیت اجرای تحقیق

- محدودیت های تحقیق

- واژهها و اصطلاحات

(۱۵-۳۳)

۲ - فصل دوم (ادبیات پیشینه تحقیق)

- تحقیقات انجام شده در ارتباط با موضوع تحقیق در داخل کشور

- تحقیقات انجام شده در ارتباط با موضوع تحقیق در خارج از کشور

(۳۴-۴۱)

۳ - فصل سوم (متدولوژی)

- عنوان تحقیق

- روش تحقیق

- جامعه های آماری

- نمونه های آماری

- متغیرها

- نحوه جمع آوری اطلاعات

- ابزارکار

- روش های آماری

- ب -

- (۴۲-۱۱۳) ۴ - فصل چهارم (یافته‌های تحقیق)
- آمار
- جداول و نمودارها
- تجزیه و تحلیل نتایج
- (۱۱۴-۱۳۴) ۵ - فصل پنجم (خلاصه ، تفسیر ، نتیجه گیری و توصیه ها)
- مقدمه
- سوالات و اهداف تحقیق
- روش های تحقیق
- روش های آماری
- نتایج تحقیق و جمع بندی آنها
- بحث پیرامون یافته‌های تحقیق و مقایسه با یافته‌های ادبیات تحقیق
- توصیه ها (پیشنهادات و توصیه‌ها برای سایر محققین)
- (۱۳۵ - ۱۴۵) ۶ - ضمائم
- پرسش نامه دانش آموزان
- " " مدیران
- " " معلمان (۱)
- " " معلمان (۲)
- (۱۴۶ - ۱۴۷) ۷ - فهرست منابع و مآخذ

فهرست جداول

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۴۴	جدول شماره ۱ - آمار کامل پرسش نامه‌های ارسالی و برگشتی
۴۷	" " ۲ - توزیع پاسخ‌های دانش‌آموزان درس‌والات بعد (اهداف تشکیل کلاس‌های تربیت بدنی)
۵۰	" " ۳ - توزیع پاسخ‌های دانش‌آموزان درس‌والات بعد (رفتار و رهبری معلم)
۵۳	" " ۴ - توزیع پاسخ‌های دانش‌آموزان درس‌والات بعد (روشها، تکنیک‌ها و مراحل عمومی کلاس‌های تربیت بدنی)
۵۶	" " ۵ - توزیع پاسخ‌های دانش‌آموزان درس‌والات بعد (رفتار دانش‌آموز)
۵۹	" " ۶ - توزیع پاسخ‌های دانش‌آموزان درس‌والات بعد (محیط بهداشتی و سالم)
۶۲	" " ۷ - میانگین نسبی نمرات کسب شده در ابعاد پنج‌گانه پرسش نامه دانش‌آموزان
۶۶	" " ۸ - جدول دویعدی رابطه بین جنسیت و پاسخ‌های دانش‌آموزان در ابعاد مختلف پرسش‌نامه
۶۷	" " ۸ - جدول دویعدی رابطه بین جنسیت و پاسخ‌های دانش‌آموزان درس‌والات ۵۰ گانه پرسش‌نامه
	* * *
۶۹	" " ۹ - توزیع پاسخ‌های مدیران مدارس متوسطه درس‌والات بعد (ویژگی‌های فردی)
۷۱	" " ۱۰ - توزیع پاسخ‌های مدیران مدارس متوسطه درس‌والات بعد (نحوه برخورد با درس‌تربیت بدنی)
۷۳	" " ۱۱ - توزیع پاسخ‌های مدیران مدارس متوسطه درس‌والات بعد (نظرخواهی در مورد برنامه‌های تربیت بدنی)
۷۶	" " ۱۲ - جدول دویعدی رابطه بین بعضی از متغیرها در نگرش مدیران مدارس متوسطه

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۷۸	جدول شماره ۱۳ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات مربوط به ویژگی های فردی
۸۰	" " ۱۴ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در مورد برنامه های تربیت بدنی
۸۲	" " ۱۵ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در مورد امکانات آموزشی و ...
۸۴	" " ۱۶ - جدول دویعدی رابطه بین متغیرهای مهم در پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش
	* * *
۸۷	جدول شماره ۱۷ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (سازمان دهی)
۸۸	" " ۱۸ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (آموزش)
۸۹	" " ۱۹ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (رابطه با دانش آموز)
۹۰	" " ۲۰ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (تشریح برنامه)
۹۱	" " ۲۱ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (برای مسائل ایمنی)
۹۲	" " ۲۲ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (نظارت)
۹۳	" " ۲۳ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (انضباط)
۹۴	" " ۲۴ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (مواظبت از وسایل)
۹۵	" " ۲۵ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (آمادگی شغلی)
۹۶	" " ۲۶ - توزیع پاسخ های معلمان تربیت بدنی و ورزش در سوالات بعد (ارزشیابی)
۹۸	" " ۲۷ - جدول دویعدی رابطه بین پاسخ های معلمان تربیت بدنی در بعضی از متغیرها

فهرست نمودارها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۴۹	نمودار شماره ۱ - نمودار پاسخ های دانش آموزان در سوالات بعد (اهداف تشکیل کلاس های تربیت بدنی)
۵۲	۲ - " " نمودار پاسخ های دانش آموزان در سوالات بعد (رفتار و رهبری معلم)
۵۵	۳ - " " نمودار پاسخ های دانش آموزان در سوالات بعد (روشها تکنیک ها و مراحل عمومی کلاس های تربیت بدنی)
۵۸	۴ - " " نمودار پاسخ های دانش آموزان در سوالات بعد (رفتار دانش آموز)
۶۱	۵ - " " نمودار پاسخ های دانش آموزان در سوالات بعد (محیط بهداشتی و سالم)
۶۳	۶ - " " نمودار کلی پاسخ های دانش آموزان به سوالات ابعاد مختلف پرسش نامه دانش آموزان * * *
۷۰	۷ - " " نمودار مدیران مدارس متوسطه از لحاظ رشته تحصیلی * * *
۷۹	۸ - " " نمودار معلمان تربیت بدنی مدارس متوسطه از لحاظ رشته تحصیلی

" من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق "

بدینوسیله کمال تشکر و سپاس خود را از اساتید محترم آقایان : دکتر مظفری
دکتر امیرتاش و دکتر شناسا بخاطر راهنمایی و مشاورت در انجام تحقیق ، از مسوولین اداره کل
تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش (خصوصاً " برادر گایینی) و کارشناسی تربیت بدنی
اداره کل آموزش و پرورش استان گیلان (برادران : نوغانچی و جهانی) بخاطر همکاریهای
صمیمانه و ایجاد تسهیلات اعلام می‌نمایم .

* * *

همچنین از کلیه مسوولین تربیت بدنی مناطق مختلف آموزشی آموزش و پرورش استان
گیلان و افراد زیر که در امر توزیع و جمع‌آوری و استخراج نتایج اینجانب را یاری نموده‌اند تشکر
و قدردانی می‌نمایم :

۱، ۲- خواهران ماری حقی و زهرا حقی که مسوولیت استخراج نتایج را بر عهده داشتند .

۳- شادروان محمود معتمدی - کارشناس تربیت بدنی و مسوول سابق تربیت بدنی
بنیاد جانسازان استان گیلان .

۴- کیومرث پورا احمد - کارشناس تربیت بدنی آموزش و پرورش ناحیه ۲ رشت .

۵- فریبرز بابائی - کارشناس تربیت بدنی آموزش و پرورش شهرستان
لاهیجان .

۶- خواهر زهرا پوررجبی - کارشناس اداره تربیت بدنی آموزش و پرورش ناحیه
۲ رشت .

* * *

ضمناً " از خواهر پورعیسی ماشین‌نوسر دانشکده علوم پایه دانشگاه گیلان بخاطر
زحمت فراوانی که در جهت تایپ رساله انجام داده و باتایپ زیبای خود بر کیفیت ارائه
کزارش تحقیق افزودند تشکر می‌نمایم .

تقدیم به :

امام (ره) که صدایش پنجره ای به وسعت بیداری بود و به مریدش

شهید مظلوم گیلان ، ابوالحسن کریمی

و به همراه و همسر که حضورش مشوقم بود.

- ۱ -

فصل اول

- ۱ - عنوان تحقیق
- ۲ - مقدمه
- ۳ - موضوع (مساله) تحقیق
- ۴ - اهداف (کلی و اختصاصی)
- ۵ - ضرورت و اهمیت اجرای تحقیق
- ۶ - محدودیت های تحقیق (قابل کنترل و غیرقابل کنترل)
- ۷ - واژه ها و اصطلاحات

عنوان تحقیق :

تجزیه و تحلیل و ارزشیابی برنامه های تربیت بدنی
مدارس متوسطه استان گیلان

۱- مقدمه :

تربیت بدنی و ورزش یکی از ارکان اصلی تعلیم و تربیت هر جامعه می‌باشد. با توجه به دیدگاه‌ها و نظریات اکثریت علمای تعلیم و تربیت، که در امر آموزش و پرورش به تمام ابعاد وجودی فراگیران توجه داشته و معتقد به وحدت ارگانیزم می‌باشند، لازم است توجه و دقت کافی در امر برنامه ریزی این درس از طرف مسئولین مربوطه صورت گیرد.

از طرفی در کشور ما علیرغم وجود دیدگاه‌های مثبت، بنا به دلایل مختلف (اعم از مشکلات اجرایی، بی‌توجهی‌ها، اهمال‌کاری‌ها و...) آن‌گونه که باید به این مسأله توجه نمی‌شود، لذا تحقیق و پژوهش در جهت تبیین اهداف، جوانب و اهمیت این درس لازم بنظر می‌رسد.

از آنجایی که اخیراً "درمقطع ابتدایی نحتیق توصیفی جامعی در این رابطه صورت گرفته"، برای گسترش دامنه تحقیق این نیاز احساس شد که با انتخاب مقطع دیگری از سطوح تحصیلی، ضمن استفاده از تجارب تحقیق فوق‌الذکر و بهره‌بر از نقائص کار، در تکمیل تحقیقات این زمینه اقدام نماید، باشد که نتایج این تحقیق به همراه نتایج تحقیقات قبلی به صورت مجموعه‌ای مفید در اختیار دست اندرکاران تعلیم و تربیت، خصوصاً "اداره کسب تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش قرار گیرد".

---

* بررسی نحوه اجرای درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی آموزش و پرورش تهران (رساله کارشناسی ارشد) - دانشگاه تربیت مدرس - دانشکده علوم انسانی - سیدنصرا ۰۰۰ سجادی

موضوع (مساله) تحقیق :

تربیت بدنی و ورزش جزء لاینفک تعلیم و تربیت و وسیله‌ای برای رسیدن به سلامت جسمی و روحی نسل جوان است و لذا باید آن را جزء مهمی از فعالیت‌های تعلیم و تربیت و زندگی دانست^۱.

اگرچه قول افلاطون، تربیت را رسانیدن جسم و روح به بلندترین پایه کمال و به قول استاد شهید مطهری آن را پرورش دادن و یا به فعالیت درآوردن استعدادهای درونی^۲ و یا به قول جان لاک منظور از تعلیم و تربیت را درنیرومندی تن، فضیلت و دانش^۳ بدانیم، باید بگوییم تربیت در مفهوم عام با تربیت بدنی در ارتباط بوده و به عبارتی از تلفیق تربیت ذهنی و جسمی، تربیت عمومی حاصل می‌شود^۴.

اگر در تربیت عمومی سعی بر آن است، که انسان به کمال سوق داده شود، این هدف با کنار گذاشتن تربیت جسمی که لازمه تکوین شخصیت انسانی است، عملی نمی‌شود^۵.

تربیت در مفهوم واقعی خود که باروری استعدادهای انسان را در طول زندگی سبب می‌شود لازم است تربیت بدنی رانیز دربرگیرد. لذا با ملاحظه این که تربیت بدنی جزئی از تربیت عمومی می‌باشد و تحقق هدف‌های تربیت عمومی نمی‌تواند با کنار گذاشتن اهداف تربیت بدنی حاصل شود، در این رابطه لازم است فعالیت‌های تربیت بدنی در آموزش و پرورش بر پایه و اساس استوار گردد که به تعبیری ابعاد آن را الهی، جسمانی، فکری

---

۱ - تربیت بدنی عمومی - دکتر نمازی زاده و سلحشور - ص ۱

۲ - اساس، اهداف، برنامه و ارزشیابی درس تربیت بدنی در مدارس - اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش - ص ۱۵

۳ - مباحثی درمبانی تربیت بدنی - فراخالدو و همکاران - ص ۶۶

۴ - همان منبع - ص ۹۶

۵ - همان منبع - ص ۹۶

۶ - منبع پیشین - ص

مهارتی ، عاطفی و اجتماعی بیان نموده‌اند و ضروری است زمینه‌های اهداف عمومی و اختصاصی آن در آموزش و پرورش تبیین و مورد مذاکره قرارگیرد .

بعضی از این اهداف به شرح زیر است :

۱ - ایجاد روحیه قوی ، بشاش و سالم درنسل حال و آینده

۲ - ایجاد روحیه اجتماعی

۳ - آشنایی با ارزش‌های فرهنگی ، اخلاقی و اجتماعی درمسیرتحکیم روابط انسانی

۴ - آشنایی با اصول علمی حرکت

۵ - تقویت قوای جسمانی باتوجه به سلامتی کل اعضاء و جوارح انسانی جهت انجام

صحیح و سریع کارهای روزانه و مسئولیت‌ها .

بازنگری عملکرد ، خط مشی ، برنامه ریزی و دیگر جنبه‌های فعالیت‌های آموزشی برای رسیدن به این اهداف به ویژه به علت عدم وجود تحقیقات و پژوهش‌های کافی درجهت اصلاح ضعف‌های موجود محقق را برآن داشت تا با تجزیه و تحلیل و ارزشیابی برنامه‌های تربیت بدنی درمقطع متوسطه آموزش و پرورش استان کیلان . ضمن بررسی نقاط ضعف و قوت اطلاعاتی را دراین رابطه در اختیار معلمان و دست‌اندرکاران قراردهد .

لازم به ذکر است ، که در رابطه با مساله موردنظر تحقیقات محدودی درداخل کشور صورت گرفته ، لیکن تقریباً " هیچ کدام از آن‌ها از حدتوصیف وضعیت و امکانات موجود فراتر نرفته و هرچند درجای خود تحقیق کامل و ارزنده‌ای بوده ولی کمتر به بررسی روابط بین‌مقوله - های مختلف برنامه‌های تربیت بدنی پرداختند از آن جمله است ، تحقیقاتی از قبیل :

۱ - تحقیقی درزمینه مسائل تربیت بدنی و ورزش مدارس استان‌های مرکزی و سیستان و

بلوچستان^۱ که تحقیق توصیفی جامع و کاملی از امکانات ، تجهیزات و پرسنل

---

۱ - تحقیق درزمینه مسائل تربیت بدنی و مدارس استان‌های مرکزی و سیستان و بلوچستان

آموزشی مدارس استان‌های فوق‌الذکر است .

۲ - بررسی نحوه اجرای درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی آموزش و پرورش تهران^۱

که این تحقیق نیز ضمن توصیف کامل وضعیت امکانات ، پرسنل ، دیدگاه‌های معلمان تربیت بدنی و مدیران مدارس ، تنها در بخش استنباطی به وجوه اشتراك و افتراق دیدگاه‌های زنان و مردان مدیر و معلم در برخی زمینه‌ها پرداخته و نتیجه‌گیری کاملی از یافته‌های تحقیق ننموده است .

لذا با توجه به ضعف اطلاعات و تجزیه و تحلیل‌های قوی که بتواند راهنمای روشن و مستدلی برای دست‌اندرکاران این فن باشد ، ضرورت انجام این تحقیق را بیش از پیش آشکار می‌سازد .

در پژوهش حاضر کلیه جوانب برنامه‌های تربیت بدنی اعم از فعالیت کلاس‌های تربیت بدنی ، رفتار معلم ، رفتار دانش‌آموز ، روش‌ها و تکنیک‌های کلاس‌ها ، وضعیت بهداشتی و ایمنی ، وضعیت آموزشی معلمان تربیت بدنی ، امکانات ورزشی مدارس و دیدگاه‌های مدیران مدارس مورد توجه قرار گرفته و اسدات با تجزیه و تحلیل نتایج کسب شده ، و با ارائه پیشنهادات عملی و قابل استفاده ضمن پرداختن به روابط بین مقوله‌های مختلف برنامه در جهت تکمیل تحقیقات گذشته گام دیگری در راستای باروری برنامه‌های تربیت بدنی مدارس برداشته شود .

---

۱ - بررسی نحوه اجرای درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی آموزش و پرورش تهران -